

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології

Історичний факультет

**СХОДОЗНАВСТВО.
АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Тези доповідей

II Міжнародної науково-методичної конференції

19 березня 2021 р.

Харків – 2021

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

Ю.Д. Бойчук – ректор, доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України (Україна)
С.В. Бережна – проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності доктор історичних наук, професор(Україна)
Д-р Кемаль Учунджу, професор, Чорноморський технічний університет (Туреччина)
Н.В. Руда – завідувач кафедри східних мов, кандидат філологічних наук, доцент (Україна)
Л.М. Ямпольська – доцент кафедри всесвітньої історії, кандидат історичних наук, доцент (Україна)
І.А. Скразловська – доцент кафедри східних мов (Україна)
Д-р Алібекіроглу Сертан - викладач кафедри турецької мови і літератури у Газіантепському університеті (Туреччина), запрошений викладач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей II Міжнародної науково-методичної конференції, 19 березня 2021 р. – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2021. – 206 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського-національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
протокол № 3 від 07.04.2021

До збірника увійшли тези доповідей II Всеукраїнської науково-методичної конференції «Сходознавство. Актуальність та перспективи», присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики навчання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Classroom of Chinese Colleges and Universities.....	185
Гайдук А.М. Історичні корені мусульманського права.....	187
Кучеренко Л.Ю. Китайський політичний плакат як дзеркало зовнішньої політики КНР 1950-х – 1970-х років.....	189
Матей Ю.Ф. Ідея «Великої Південної Азії»: новий регіональний підхід США до країн Прикаспію.....	192
Мороз Р.Д. Територіальні претензії КНР у Південно-Китайському морі.....	194
Пономаренко В.В., Сімонова А.А. «Самурай – лицар з катаною?»: до аналізу стану військово-служивого дворянства в середньовічній Японії та Європі.....	196
Пушкаренко О.С. Хюррем султан – зачинателька «Жіночого султанату».....	198
Тарасенко А.В. «Лінія Доджа» народжує нову Японію.....	200
Тарасенко О.А. Боротьба жінок Японії за зміну гендерної політики держави: «фемінізм другої хвилі».....	202

3]. Таким чином, Хюррем султан можна точно назвати зачинателькою «Жіночого султанату» – періоду в історії Османської імперії, коли жінки значно впливали на державні справи.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шутко О. Роксолана: міфи та реалії. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2016. 272 с.
2. Романова К.В. Жінчина в Османской імперии (гендерная роль и правовой статус хасеки-султан). Вопросы истории, археологии, политических наук и регионоведения: сб. статей. Томск, 2017. Вып. 13. С. 55-56.
3. Шутко О. Жіночий султанат: влада та кохання. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2019. 592 с.
4. Роксолана. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Роксолана>.

«ЛІНІЯ ДОДЖА» НАРОДЖУЄ НОВУ ЯПОНІЮ

Тарасенко Анна Володимирівна, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти історичного факультету

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Науковий керівник: к. і. н., доц. Беззубенко А.В.

Назву «лінії Доджа» в історії Японії отримав період з квітня 1949 р. до липня 1952 р., названий на честь американського фінансиста Джозефа Доджа – управляючого Детройтським банком, автора проекту грошової реформи у Західній Німеччині. Дж. Додж розробив проект, що передбачав збалансування державного бюджету Японії шляхом збільшення податків і обмеження субсидій, а також стабілізацію заробітної плати, встановлення контролю над цінами. Проект був прийнятий японським парламентом без єдиної поправки.

Такі дії Сполучених Штатів Америки були по'язані з переходом зовнішньополітичного курсу країни на укріплення Японії як головного американського плацдарму в Азії. Вашингтон став приділяти більше уваги відновленню японської економіки. Подавляти потенційного конкурента окупаційна влада на цьому етапі вже не намагалася. З початком 1949 р. було розпочато реалізацію «плану економічної стабілізації», що передбачав різке збільшення податків (відразу на 62 %), заміну безповоротних державних субсидій на комерційні банківські кредити та заморожування зарплати [1, с. 126].

Японському уряду довелося проводити комплексну «шокову терапію» у бюджетній, кредитній та валютній сферах. Всі наявні заборгованості уряд повинен був погасити протягом року. Ієновий дохід від продажу американських товарних поставок повинен був концентруватися на спеціальному рахунку бюджету в «еквівалентному фонді». За рекомендацією Дж. Доджа був створений «еквівалентний фонд», який поповнювався коштами від продажу в Японії американських товарів, які поставлялися в порядку допомоги. Цей фонд був призначений для довгострокового кредитування великих компаній під контролем окупаційної влади.

Вводився твердий курс ієни по відношенню до долара (360 ієн за 1 доллар), і вся валюта повинна була збиратися на єдиному валютному рахунку. В результаті у 1949 р. відбулося наближення фіксованих та вільних цін. Вже у серпні відмінили фіксовані ціни на 7537 найменувань товарів, після чого розпустили Управління цін. У цьому ж році відмінили карткову систему, що проіснувала 10 років [2, с. 101].

У травні 1949 р. американці заявили про завершення демонтажних робіт і вилучення військових підприємств з репараційних списків. Одночасно знімалися обмеження і заборони на імпорт в Японію залізної руди, нафти та бокситів, які були

введені у 1945 р. В цілях скорочення американської допомоги були прийняті міри по розширенню експорту та зменшенню пасивного сальдо зовнішньоторговельного балансу Японії [3, с. 52].

Проект податкової реформи був розроблений групою американських експертів на чолі з К. Шоупом. Метою реформи було збільшення податків для подолання інфляції та стабілізації японської економіки. Варіант податкової реформи був досить жорстким, але вигідним для великих корпорацій: податки на надприбутки відмінялися, а тягар основного податку перерозподілявся на менш заможні верстви японського суспільства. В результаті вдалося створити умови для прискореного накопичення капіталу і підвищення темпів економічного зростання. Побічним ефектом реформи стало розорення і витіснення з ринку середніх та дрібних підприємств, а також «раціоналізація» виробничих процесів, що обернулася не тільки інтенсифікацією праці, а й скороченням персоналу і зниженням заробітної плати. Але американських «шокових терапевтів» у потрібний момент завжди поправляв японський уряд, нівелюючи надмірне зубожіння робітників адміністративними важелями, наприклад, разовим оподаткуванням майна найбільш заможних платників податків.

Проведення реформи допомогли вирішити три головні проблеми: по-перше, у перший же рік вдалося збалансувати бюджет. За рахунок зростання доходів і появи «еквівалентного фонду» сальдо бюджету стало позитивним і було повністю використано для погашення облігацій державного боргу; по-друге, за допомогою різкого дефляційного шоку зняли надлишковий платоспроможний попит. Грошова емісія у 1949 – 1950 рр. була зведена до нуля; по-третє, після реформи Дж. Доджа прямий контроль над господарською приватною діяльністю був знятий, за виключенням зовнішніх розрахунків [4, с. 89].

Таким чином, у 1949 р. в Японії була успішно проведена «шокова терапія». Японія встановила державний контроль над всіма фінансовими рухами національної та іноземної валюти через кордон, над ввозом та вивозом капіталу. Фактично економічний кордон був закритий і для японців, і для іноземців. Додатково були прийняті Закон про контроль над валютним обміном і зовнішньою торгівлею (1949 р.) і Закон про іноземний капітал (1950 р.). Американська окупаційна влада підтримала ці закони в якості тимчасових, але вони діяли 30 років до часткової ревізії першого та відміни другого.

В цілому, якщо говорити про японську економіку повоєнних років, то обмеження, накладені на переможену Японію, надали специфічний характер повоєнному економічному відновленню. Перехід господарства на мирний шлях із рентабельним використанням наявних виробничих потужностей, з реалізацією планів прибуткового промислового будівництва виявився як ніколи раніше пов'язаним з налагоджуванням випуску мирної продукції взагалі та предметів особистого споживання зокрема.

Швидкою реакцією на «шокову терапію» стало наростання заборгованостей підприємств, що потягло за собою банкрутства та появу півмільйонної армії безробітних у промисловості і чотирьохсоттисячної – в торгівлі та транспорті. Але це безробіття було перекрыте зростанням зайнятості у сільському господарстві, дрібному ремісничому виробництві та роздрібній торгівлі.

В результаті закінчення окупації 1952 рік «японський тигр» зустрів у повній готовності до потужного стрибка. Вже у 1951 р. промислове виробництво перевершило довоєнний рівень на 14,4 % [5, с. 24]. Американці зробили все, щоб за короткий строк створити собі постійного та непоступливого конкурента. Додаткове прискорення зміцнілій економіці надали екстрені замовлення японців під час Корейської війни (на 2,5 млрд доларів) і трансформація довоєнних монополій – дзайбацу – у великі сучасні корпорації, політика яких у значній мірі контролювалася державою.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бок Зи Коу. Экономика Японии. Какая она? М.: Экономика, 2002. 349 с.

2. Волгин Н.А. Японский опыт: Решения экономических и социально-трудовых проблем. М.: Экономика, 1998. 255 с.
3. Волгин Н. Японский опыт, который стоит изучать и разумно заимствовать. Человек и труд. 2004. № 6. С. 50-56.
4. Япония в современном мире: Факторы стабилизации развития и безопасности / Н.В. Анисимцев, В.Н. Бунин, Ю.Д. Денисов и др. М.: МАКС-пресс, 2000. 254 с.
5. Павлов Л.Н. Восход солнца вручную. Энергия промышленного роста. 2007. № 3(14). С. 23-27.

БОРОТЬБА ЖІНОК ЯПОНІЇ ЗА ЗМІНУ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ: «ФЕМІНІЗМ ДРУГОЇ ХВИЛІ»

*Тарасенко Олександра Андріївна, здобувачка другого (магістерського)
рівня вищої освіти історичного факультету*

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Науковий керівник: к. і. н., доц. Л.М. Ямпольська

Наприкінці 1960-х років Японія стала однією з найбільш процвітаючих країн світу, і тому надто контрастно на фоні загального піднесення виглядало становище жінок. Так, Цивільний кодекс 1947 року та поправки до Конституції значно поліпшили становище жінок і формально зрівняли їх у правах із чоловіками. Проте, по-перше, багато в чому рівність лишалась виключно на папері, а по-друге, закони і норми продовжували нести багаж минулого [1]. Тож багато жінок втомилися від свого соціального статусу другого класу і віддали свій голос глобальним феміністичним рухам, які часто називають «фемінізмом другої хвилі».

Актуальність даної теми полягає у нагальності жіночого питання в Україні та світі, потребі аналізу світового досвіду боротьби жінок на повсякденному та політичному рівнях за власні погляди, зміну орієнтації політики лише на чоловіків, визнання нерівності в суспільстві на сучасному етапі, паралельно з дослідженням Японії з «жіночої сторони», що допоможе в розумінні як ментальності і традицій цієї країни, так і сьогоденних перетворень і реалій.

Завдання нашої доповіді – проаналізувати досвід боротьби японських жінок за свої права, трансформацію їх поглядів на місце і роль жінки у японському суспільстві та здобутки феміністичних рухів у Японії, які мали вплив як на гендерну політику держави, так і на становище жінок в цілому.

Велика кількість заміжніх жінок середнього класу приєдналися до рухів, ставлячи за мету зробити Японію кращою та безпечнішою. Свої завдання та дії вони аргументували тим, що «роблять це як матері, які захищають своїх дітей». Інші жіночі рухи з більш чітко вираженою феміністичною ідеологією виникли наприкінці 1960-х – на початку 1970-х років. Ці рухи вже відрізнялися від організацій, які визначали політичні сили жінок лише як домогосподарок і матерів. Члени нових феміністичних організацій часто були значно молодшими і нерідко брали участь у рухах нових лівих у 1960-х роках, які зосереджувались на протидії глобальному капіталізму та війні США у В'єтнамі.

У 1970 році по всій Японії вибухнув новий жіночий визвольний рух, відомий як *Ūman Ribū* (емансипація жінок) [2]. Цей феміністичний рух сформував свій стиль дій із політичного стилю організації руху проти війни з В'єтнамом, відомого як *Beheiren*, і нового студентського руху, відомого як *Zenkyōtō*, який заохочував безпосередність і автономію на відміну від суворої політичної догми [3, р. 163]. Діяльність жіночого руху полягала в проведенні мітингів і демонстрацій проти обмеження абортів, влаштуванні літніх таборів для жінок будь-якого віку і професій, де вони могли поділитися досвідом і